

VU Research Portal

De mentale factor van Wimbledon

Bakker, F.C.; Oomen, T.J.A.

published in
Psychologie Magazine
1990

document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)
Bakker, F. C., & Oomen, T. J. A. (1990). De mentale factor van Wimbledon. *Psychologie Magazine*, 9(7), 38-39.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
vuresearchportal.ub@vu.nl

DE MENTALE FACTOR VAN WIMBLEDON

Als daags na de wedstrijd de krant verslag doet, zijn de feiten bekend en de beelden gezien. Toch moeten er spannende pagina's worden gemaakt.

De sportverslaggever als romanschrijver.

FRANK BAKKER EN THEO OOMEN

Wie in de krant een verslag van een sportwedstrijd leest, kent meestal de uitslag al. De krantenverslaggever heeft in dit opzicht een achterstand ten opzichte van de televisiejournalist die een rechtstreekse reportage verzorgt en die de wedstrijd met spanning kan volgen. De verslaggever moet in de krant andere middelen gebruiken om spanning in het verhaal te brengen. Het geven van feitelijke informatie over de wedstrijd is na afloop niet erg interessant, een enkele uitzondering daargelaten, bijvoorbeeld als een onaantastbaar ogende voorsprong toch nog verloren ging. In het algemeen is de nieuwswaarde van afzonderlijke tussenstanden echter nogal gering.

Lezend over het tennistournooi in Wimbledon maakt het iemand weinig uit of een game gewonnen werd via 15-0, 15-15, 30-15, 40-15, 40-30 of dat de winst op net iets andere wijze tot stand kwam. Laat staan dat het verslag met beschrijvingen van de afzonderlijke volley's, dropvolley's, lobs, passeerslagen en dergelijke interessant zou zijn. Iedere wedstrijd bevat die

slagen in een of andere combinatie en iedere game wordt gewonnen via cijfers die op bovengenoemde reeks lijken. Wat doet de sportjournalist om zijn reportages over Wimbledon interessant te maken?

Het gaat niet om de feiten

Om dat te weten analyseerden wij de verslagen die in NRC, Telegraaf, Volkskrant en Algemeen Dagblad werden geschreven over de kwartfinales, halve finales en finales van Wimbledon 1989. We maakten een onderscheid in acht categorieën.

Feitelijk: de duur van een set, de uitslag, of een ace werd geslagen en wanneer, enzovoort.

Technisch: „Edberg, de man met de beste volley's in het tenniscircuit.”

Mentaal: „Strak gespannen begon hij aan de laatste games” of „Becker startte goed, dat gaf hem zelfvertrouwen.”

Fysiek: blessures, vermoeidheid enzovoort.

Historisch: „...die in 1985 als ongeplaatste speler de jongste Wimbledon-winnaar werd.”

Financieel: informatie over de inkomsten van de spelers.

Statistisch: „Becker sloeg dit jaar 88 aces, waarvan vijf in de finale.”

Algemeen: alle informatie die niet rechtstreeks op de wedstrijd betrekking heeft. Ook het onnieuws uit de roddelpers valt hier onder.

De verdeling van de aandacht die aan de diverse categorieën werd gegeven staat in de tabel, uitgedrukt in aantal regels.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het onderbrengen in een categorie een enkele keer niet ondubbelzinnig was, omdat er ook enige feitelijke informatie over de wedstrijd zat verpakt in een regel die voornamelijk andersoortige informatie bevatte: „Onder meer dank zij haar fabelachtige backhand volley en een winnende forehand slag krabbelde zij terug.”

Maar om het gevoel

Wat opvalt is de grote aandacht die het aspect 'mentaal' in de berichtgeving kreeg, meer dan het aspect 'fysiek'! De rubriek werd voor ongeveer 35 procent gevuld met uitspraken van spelers die letterlijk werden geciteerd. Tweederde van de regels in de rubriek had betrekking op gevolgtrekkingen of interpretaties van de verslaggever. Er bestond tussen de vier kranten nauwelijks verschil in de hoeveelheid aandacht voor mentale factoren.

Dit alles zegt iets over het belang dat in de sport aan psychologie wordt gehecht. Het is moeilijk voor te stellen dat in een verslag van de discussie in de Eerste Kamer over de OV-jaarkaart voor studenten de journalist zou beschrijven hoe minister Ritzen na de onderbreking zijn tegenstanders 'als herboren' tegemoet trad of 'met ijzige kalnte' de kritieke momenten doorstond.

Wat is de achtergrond van die aandacht? In de eerste plaats zou men kunnen denken dat die voortkomt uit gebrek aan beter. Er valt niet zo veel belangwekkends te melden en om toch een substantieel verslag te schrijven wordt van alles toegevoegd. Daar staat echter tegenover

Aantal regels in de verschillende categorieën als percentage van het totaal aantal regels dat de NRC, Telegraaf, de Volkskrant en het Algemeen Dagblad vorig jaar aan het tennistournooi in Wimbledon besteedden.

Categorie	mannen (2235 regels)	vrouwen (1820 regels)
Feitelijk	20,0	9,1
Technisch	9,2	15,2
Mentaal	23,3	11,1
Fysiek	3,2	3,9
Historisch	10,3	12,4
Financieel	2,1	3,3
Statistisch	5,5	10,0
Algemeen	26,4	35,2

dat grote delen van de verslagen toch enige relevantie hebben om bij de lezer een beeld op te roepen van de sfeer van de wedstrijd. De verslaggever is dan ook niet uit op een zo getrouw mogelijke weergave van de feitelijke gebeurtenissen, maar hij geeft achtergrondinformatie waardoor de lezer de gebeurtenissen beter kan begrijpen. Coaches en sporters zelf nemen aan dat mentale factoren een zeer belangrijke rol spelen bij topprestaties. Journalisten gaan hierin mee en geven de lezer informatie over eigenschappen, gevoelens, beweegredenen en gedachten van spelers.

Rest de vraag hoe betrouwbaar die informatie is. Een goede toetssteen daarvoor is de overeenkomst in mentale beschrijvingen in de vier kranten. Die was soms aanwezig. Zo werd in drie van de vier verslagen van de finale geschreven over een „ontgoochelde Lendl” (de Volkskrant), die „met de staart tussen de benen afdroop” (Algemeen Dagblad), respectievelijk „als een geslagen hond de baan verliet” (NRC).

Tegenstrijdige informatie zijn we niet tegengekomen, maar wel belangrijke verschillen in eigenschappen die de verslaggever opvielen en die hij de moeite waard vond aan de lezer door te geven. De ene noemde de kalmte van Becker, de ander diens zelfvertrouwen. De ene beschreef Lendl als iemand die zijn geduld verliest, de ander noemde hem „nerveus”.

Juist dit uiteenlopen van mentale factoren waarop de lezer wordt geattendeerd geeft twijfel aan hun verklarende waarde. Ze kunnen een rol gespeeld hebben, maar dat is verre van zeker. De verslaggever zelf brengt ze ook vaak niet als verklaring voor het spel van de tennisser, maar als een daarvan losstaande beschrijving van de speler. Waarschijnlijk wil hij gewoon een goed verhaal schrijven. Zoals een romanschrijver zijn hoofdpersonen een karakter geeft, zo geeft de verslaggever zijn tennissers een eigen gezicht. En net als bij een roman is het dan niet belangrijk dat het niet om echte personen gaat, maar om fictie. Zolang er in de krant ook maar de feitelijke informatie staat waar het uiteindelijk om gaat: wie gewonnen heeft en wie verloren.

DR. F.C. BAKKER

is bewegingswetenschapper en verbonden aan de vakgroep Psychologie van de Faculteit der Bewegingswetenschappen aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

T.J.A. OOMEN studeert sportpsychologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen.

Argumenten voor het toestaan van doping in de sport (+ bron)

1. Waarom mag een dopingstof wel op 'psychologische basis' worden toegediend maar niet op fysiologische? (N)
2. Doping is 'lichamelijk' waarschijnlijk niet gevaarlijker dan risicovolle sporten zoals bijvoorbeeld bobsleeën (N)
3. Het argument van blijvende schade als gevolg van dopinggebruik gaat niet op omdat sport een hoger doel heeft ('sport is een nationale zaak geworden'), het rechtvaardigt offers van het individu (N).
4. Het argument dat doping tot psychologische afhankelijkheid leidt is niet steekhoudend omdat een sporter ook op andere wijze onafhankelijkheid ingeleverd heeft. Er wordt weinig aan het eigen initiatief van de sporter overgelaten. (N)
5. Waarom alleen sporters verbieden doping te nemen? Op het gebruik van doping door bijvoorbeeld ministers staat geen straf (N).
6. De gelijke kansen liggen meer bij de trainers dan bij de getrainden zelf. Toelaten van doping verandert de kansen op succes niet -> het 'fair play' argument is niet steekhoudend (N).
7. 'Zelfbeschikkingsrecht' van de sporter, de sporters zelf moeten in vrijheid kunnen beslissen of ze wel of geen doping gebruiken (N).
8. Toestaan van doping in de sport maakt onderzoek naar het menselijk uithoudingsvermogen makkelijker; van deze kennisvermeerdering kan de maatschappij profiteren (N).

begin deze
leer:
niet trainen
want
oneerlijk

Argumenten tegen het toestaan van doping in de sport (+ bron)

1. 'Eerlijkheidsprincipe' wordt geweld aangedaan, sporters moeten in zoveel mogelijk opzichten aan elkaar gelijk zijn. Consequentie: niemand mag doping gebruiken (W&C). Doping in strijd met 'fair play'.
2. Het is een algemeen aanvaarde 'spelregel' in de sport dat er geen doping wordt gebruikt (W&C).
3. Doping houdt een nog weer verdergaande 'verfarmacologisering' van de wereld in (N)
4. Aan het gebruik van doping zijn risico's verbonden (uitsluiting sport, gezondheid) (W&C, N).
5. Doping helpt lang niet altijd om de prestatie te verbeteren maar heeft wel nadelige gevolgen / blijvende schade (W&C)
6. Dopinggebruik stuit op ethische bezwaren (W&C).
7. Dopinggebruik leidt tot anatomische deformaties (W&C).

Uitspraken van Noach (N) gesteund door Wilmore & Costill (W&C):

1. Van veel stoffen die op de 'dopinglijst' staan is niet onomstotelijk aangetoond dat ze de prestatie vergroten.
2. De stof zou in een wedstrijd situatie moeten worden getest/onderzocht (externe validiteit, lab-situatie te vergelijken met wedstrijd situatie?).
3. De controle op doping is ingewikkeld en kostbaar.
4. *Gevoelsmatig* tegen doping.
5. De overgang van doping naar niet-doping stoffen is niet scherp.
6. Het placebo-effect van doping is echt.
7. De wetenschappelijke meetmethodes zijn (dikwijls) onvoldoende nauwkeurig genoeg om effecten van doping op de prestatie te kunnen vaststellen.
8. Er zijn risico's verbonden aan het gebruik van doping.
9. Noodzaak van medische begeleiding/voorlichting.
10. De omvang van doping gebruik wordt onderschat.
11. Sporters moeten zich bewust zijn van de wettelijke, ethische en medische consequenties die verbonden zijn aan het gebruik van doping.
12. Veel doping stoffen zijn niet goed onderzocht.
13. De anabolics gebruiker heeft een voorsprong op zijn 'cleane' concurrent.

Uitspraken van Noach in strijd met Wilmore & Costill:

1. Doping heeft een eigen intrinsieke waarde
2. Dopingcontrole kan ook gebruikt worden om te onderzoeken of iedereen evenveel doping gebruikt heeft.
3. Er zijn meer rationele argumenten aan te voeren tegen rigoreuze dopingcontrole dan ervoor.
4. Rationeel valt er niets tegen doping in te brengen; bezwaren tegen doping kunnen moeiteeloos worden ontzenuwd.
5. Sporter mag zelf beslissen over al dan niet gebruik van doping, onder aanvaarding van de risico's.
6. Instellen van wel- en niet dopingcompetities.
7. Doping is van positieve waarde voor de sport, de sporter en de geneeskunde (mits toegepast onder deskundig toezicht).
8. Geen doping gebruiken is niet een algemeen aanvaarde spelregel binnen de sport, integendeel, in sommige sporten wordt het als onderdeel van de sportbeoefening beschouwd.
9. Pleit voor het gebruik van doping, beveelt het aan.